

154. *Dianthus grossheimii* Schischk. — Մեխակ Գրոսհայմի — Гвоздика Гроссгейма

EN B 1 ab(i,ii,iii) + 2 ab(i,ii,iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
 Гроссгейм А. А. 1945. Род *Dianthus*. Флора Кавказа, 3: 278–295. Баку.

Пишкин Б. К., Аветисян Е. М. 1956. Род *Dianthus*. Флора Армении, 2: 188–210. Ереван.

Reeve H. 1967. *Dianthus*. Flora of Turkey, 2: 99–131. Edinburgh.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսիսյան

Compiler A. A. Nersisyan

Կարեգործիչ: Վտանգված տեսակ է: Հայաստանի էնդեմիկ է: Հայտնի է երկու պոպուլյացիա Սևանի և Գարեղեգիսի ֆորիստիկական շրջաններում: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ–ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է աճերավայրերի պայմանների փոփոխություն՝ կապված գյուղատնտեսական հանդակների ընդարձակման և ռեկրեացիայի ինտենսիվացման հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ նաև CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ 20–40 սմ բարձրությամբ: Բաժակը՝ 12–17 մմ երկարությամբ: Ծաղկները՝ վառանկալանման ծաղկաբույլերում կամ միայնակ: Ծաղկակից թեփերը՝ 4–6 (8): Պսակաթերթերը՝ վարդագույն կամ ծիրանագույն, անհավասար առամենզր, վերևում՝ մազիկներով:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է Սևանի (Սևան, Արցի-հի) և Գարեղեգիսի (Մելիմի լեռնանցք, Քարվանսարայի շրջակայք) ֆորիստիկական շրջաններում: EOO 410 քառ. կմ է, AOO՝ 20 քառ. կմ, լոկալիտները՝ 2:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է վերին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1800–2200 մ բարձրությունների վրա, քարքարոտ լանջերին, լեռնային տափաստանում և մարգագետնատափաստանում, մարգագետիններում: Ծաղկում է հուլիս ամսին, պտղաբերում՝ օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, արեալի մասնատվածություն, աճերավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ գյուղատնտեսական հանդակների ընդարձակման, արածեցման, խոտհոսնձի, ռեկրեացիոն տրոլման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Endemic of Armenia. Two subpopulations are known in Sevan and Darelegis floristic regions. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km². The species faces changes in habitat conditions caused by intensive recreation and expansion of the arable lands.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb, 20–40 cm. Calyx 12–17 mm long. Flowers solitary or in corymbiform inflorescence. Bracteoles 4–6 (8). Petals pink or purple, unequal dentate, pilose from above (barbate).

Distribution. In Armenia it is found in Sevan (Sevan, Argichi) and Darelegis (surroundings of Karavansaraj, Selim mountain pass) floristic regions. EOO is 410 km², AOO is 20 km². The number of locations is 2.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in upper mountain belt, at the altitudes of 1800–2200 meters above sea level, in mountain steppes, meadow–steppes, and meadows. Flowering in July, fruiting in August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, fragmentation of the area of distribution, loss/degradation of habitats caused by the expand of arable lands, grazing, hay–making, recreation trampling.

Conservation actions. Part of the population grows in “Sevan” National Park. Necessary: monitoring of the population state.

155. *Dianthus libanotis* Labill. — Մեխակ լիբանանի — Гвоздика ливанская

EN B 1 ab(i,ii,iii,iv) + 2 ab(i,ii,iii,iv)

© Օրի Ֆրագման
© Ori Fragman

Սկզբնաղբյուրներ/References

- Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Красная книга Армянской ССР. 1989: 91. Ереван.
Гроссгейм А. А. 1945. Род *Dianthus*. Флора Кавказа, 3: 278–295. Баку.
Шишкин Б. К., Аветисян Е. М. 1956. Род *Dianthus*. Флора Армении, 2: 188–210. Ереван.
Reeve H. 1967. *Dianthus*. Flora of Turkey, 2: 99–131. Edinburgh.
Rechinger K. H. 1988. *Dianthus*. Flora Iranica, 163: 128–188. Graz.
Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսեսյան
Compiler A. A. Nersesyan

Կարեգորիա: Վտանգված տեսակ է: Հայտնի է երկու ֆորմատիկական շրջաններում: Արեալը մասնատված է: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ–ից պակաս է: Տեսակը աճում է ինտենսիվ տնտեսական գործունեության տարածքներում, հիմնական սպառնալիքը կապված է գյուղատնտեսական հանդակների ընդլայնման հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 1 կարգավիճակով՝ ոչնչացման սպառնալիքի ենթակա տեսակ:

CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ 25–60 սմ բարձրության: Բաժակը՝ 30–40 մմ երկարության: Տերևները՝ կոշտ, փշոտ: Մուկակից բեկերը՝ 4–6 հատ, հետ թեքված փշոտ սրածայրի: Պսակաթերթերի թիթղները՝ սպիտակ, հիմքի մոտ՝ կարմրավուն խառվ, մինչև կեսը բաժանված թելանման մասերի:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է Երևանի (Ուրծի լեռնաշղթա, լեռնագագաթ Իկասար, Զովաշեն և Գառնի գյուղերի միջև) և Դարեղեղիսի (Արենի գյուղի շրջակայք) ֆորմատիկական շրջաններում: EOO 310 քառ. կմ է, AOO՝ 16 քառ. կմ, լոկալիտները՝ 3: Հայաստանից բացի հանդիպում է Նախիջևանում, Հարավարևմտյան Ասիայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է սառնիկ լեռնային գոտում, ծ. մ. 800–1400 մ բարձրությունների վրա, կիսաանապատում, ֆրիգանանման բուսականության մեջ, չոր քարքարոտ և կավային լանջերին: Մուկվում է հուլիս–օգոստոս ամիսներին, պտղաբերում՝ օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ գյուղատնտեսական հանդակների ընդարձակման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պապուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել նոր ԲՀՊՏ Երախի լեռնաշղթայի վրա:

Category. Endangered species. It is known in two floristic regions. The area of distribution is fragmented. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 square kilometers. The species grows in the area of intensive economic activity, the main threat is the expansion of arable lands.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 1: Endangered species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb, 25–60 cm. Calyx 30–40 mm long. Leaves rigid, spiny. Bracteoles 4–6, prostrate or reflexed in thorny cusp. Blades of petals white, with red spot at base, up to q dissected into filiform lobes. Flowers with strong fragrance.

Distribution. In Armenia it is found in Yerevan (Urts mountain range, Ilkassar mountain peak, between Zovashen and Garni villages) and Darelegis (surroundings of Areni village) floristic regions. EOO is 310 km², AOO is 16 km². The number of locations is 3. Besides Armenia the species grows in Nakhichevan and South–West Asia.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 800–1400 meters above sea level, in the semi–deserts, among phryganoid vegetation, on dry stony and clay slopes. Flowering from July to August, fruiting in August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by the expand of arable lands.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: establishment of specially protected nature area on Yerakh mountain range, monitoring of the population state.

156. *Gypsophila aretioides* Boiss. — Սապնարմադ արեցանման — Качим арцеевидный

EN B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© Մարինե Հովհաննիսյան
© Marine Oganessian

Կարեգործիչ: Վասնզված տեսակ է: Տարածման շրջանի մակերեսը 5000 քառ. կմ–ից պակաս է, բնակության շրջանի մակերեսը՝ 500 քառ. կմ–ից պակաս: Հիմնական ապառնալիքը՝ աճելավայրերի խախտում ճանապարհային ցանցի զարգացման հետևանքով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 2 կարգավիճակով՝ հազվագյուտ տեսակ:

CITES–ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Բույսեր՝ մինչև 2 մ արամագծով խիտ բարձիկներ առաջացնող: Տերևները՝ լայնակի կտրվածքում եռանկյուն, 1–4 մմ երկարության, 1 մմ լայնության, կլմինդրածև միմյանց վրա դասավորված: Բաժակը՝ 2–3 մմ երկարության, բութ առամիկներով: Պսակաթերթերը՝ բաժակից երկար, ամբողջական, սպիտակ կամ վարդագույն:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է Երևանի (Ուրծի լեռնաշղթա, Տիգրանաշեն, Էլփին գյուղերի շրջակայք) և Զանգեզուրի (Որոտան գետի կիրճ) ֆորիստիկական շրջաններում: EOO 600 քառ. կմ է, AOO՝ 30 քառ. կմ, լոկալիտները՝ 2: Հայաստանից բացի աճում է Նախիջևանում, Հյուսիսային Իրանում, Միջին Ասիայում (Թուրքմենստանում):

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1300–1900 մ բարձրությունների վրա, ժայռոտ տեղերում: Մաղկում է հուլիս–օգոստոս ամիսներին, պտղաբերում՝ սեպտեմբերին: Հաճախ նկատվում է երկարը ծաղկումը սեպտեմբեր–հոկտեմբեր ամիսներին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ կապված ճանապարհաշինության հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պաշարվածության մի մասը պահպանվում է «Խոսրովի անտառ» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պաշարվածության վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. The extent of occurrence is less than 5000 km², the area of occupancy is less than 500 km². The main threat is the habitat disturbance caused by the development of road network.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 2: Rare species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Semishrubs, forming dense cushions up to 2 m in diam. Leaves triangular in transverse section, 1–4 mm long, 1 mm wide, imbricate. Calyx 2–3 mm long; teeth obtuse. Petals longer than calyx, entire, white or pinkish.

Distribution. In Armenia it grows in Yerevan (Urts mountain range, surroundings of the villages Tigranashen, Elpin) and Zangezur (Vorotan river gorge) floristic regions. EOO is 600 km², AOO is 30 km². The number of locations is 2. Besides Armenia the species grows in Nakhichevan, North Iran and Middle Asia (Turkmenia).

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in middle mountain belt, at the altitudes of 1300–1900 meters above sea level, on rocks and cliffs. Flowering from July to August, fruiting in September. The second blossom is often observed from September to October.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by road construction.

Conservation actions. The part of the population grows in “Khosrov Forest” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA. Красная книга Армянской ССР. 1989: 92. Ереван.

Гроссгейм А. А. 1945. Род *Gypsophila*. Флора Кавказа, 3: 261–275. Баку.

Шишкин Б. К., Аветисян Е.М. 1956. Род *Gypsophila*. Флора Армении, 2: 160–177. Ереван.

Rechinger K. H. 1988. *Gypsophila*. Flora Iranica, 163: 206–246. Graz.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսեսյան

Compiler A. A. Nersesyan

157. *Gypsophila stevenii* Fisch. ex Schrank. — Մապնարմար Սթենի — Качим Стевена

CRB 1 ab(ii,iii) + 2 ab(ii,iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Անդրկովկասի էնդեմիկ է: Հայտնի է 1 պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ-ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է աճելավայրերի պայմանների խախտում՝ բնակավայրերի ենթակառուցվածքի զարգացման և ճանապարհաշինության հետևանքով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա բույս՝ 20–40 (60) սմ բարձրության: Տերևները՝ գծային, 1–3 մմ լայնության: Բաժակը 3–3.5 մմ երկարության: Պսակաթերթերը՝ սպիտակ, 1,5 անգամ բաժակից երկար: Ճաղկաբույյի մասում բույսը ծածկված է կարճ գեղձային մազիկներով:

Տարածում: Հայաստանում հայտնի է Իջևանի ֆորիստիկական շրջանում (Իջևանի շրջակայք, գյուղ Հովք): AOO 8 քառ. կմ է, լուսվիտետը՝ 1: Հայաստանից բացի հանդիպում է Արևելյան Անդրկովկասում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է սառլին լեռնային գոտում, ծ. մ. 800–1200 մ բարձրությունների վրա, չոր քարքարոտ լանջերին, չիրլակում: Ճաղկում է հուլիս ամսին, պտղաբերում՝ օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ կապված բնակավայրերի ինֆրակառուցվածքի զարգացման և ճանապարհաշինության հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթրինգ:

Category. Critically endangered species. Endemic of Transcaucasia. One population is known the extent of occurrence and the area of occupancy of which are less than 10 km². Road constructions and development of infrastructure will lead to the disturbance of habitats.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb, 20–40 cm. Leaves linear, 1–3 mm wide. Calyx 3–3.5 mm long. Petals white, 1.5 times longer than calyx. Inflorescence usually shortly glandulose.

Distribution. In Armenia it occurs in Idjevan (surroundings of Idjevan, village Hovk) floristic region. AOO is 8 km². The number of locations is 1. Besides Armenia the species is distributed in East Transcaucasia.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 800–1200 meters above sea level, in dry stony slopes, in the shibliak. Flowering in July, fruiting in August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by road constructions and the development of the infrastructure of the settlements.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
Гроссгейм А. А. 1945. Род *Gypsophila*. Флора Кавказа, 3: 261–275. Баку.

Шишкин Б.К., Аветисян Е. М. 1956. Род *Gypsophila*. Флора Армении, 2: 160–177. Ереван.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսեսյան

Compiler A. A. Nersesyan

158. *Minuartia sclerantha* (Fisch. & C.A.Mey.) Thell. — Մինուարցիա կոշտածաղիկ — Минуарция жесткоцветная

EN B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Гроссгейм А. А. 1945. Род *Minuartia*. Флора Кавказа, 3: 202–214. Баку.

Шишкин Б. К., Аветисян Е. М. 1956. Род *Minuartia*. Флора Армении, 2: 54–71. Ереван.

McNeill J. 1967. *Minuartia*. Flora of Turkey, 2: 38–67. Edinburgh.

Rehinger K. H. 1988. *Minuartia*. Flora Iranica, 163: 28–53. Graz.

Կազմող Ս. Ա. Ներսիսյան
Compiler A. A. Nersisyan

Կարեգործիչ: Վտանգված տեսակ է: Հայտնի են երկու պոպուլյացիաներ: Տարածման շրջանի մակերեսը 5000 քառ. կմ–ից պակաս է, բնակության շրջանի մակերեսը՝ 500 քառ. կմ–ից պակաս: Աճում է յուրացվող տարածքներում:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES–ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Միամյա բույս՝ 3–7 սմ բարձրության: Ծաղկակիցների և բաժակաթերթերի շղերը ծածկված են բյուրեղային վահանակներով: Ծաղկակիցները՝ կարթաման մերս բերված, երկարությամբ ծաղկաբույլի փնջերին հավասար կամ մի քիչ դրանցից երկար: Բաժակը՝ հիմքում հատված կամ սապատով: Պսակաթերթեր չկան կամ՝ ռեդուկցված: Տուփիկը՝ 2–3 սերմերով:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է Երևանի (Գոռավան, Երասխ) և Մեղրու (Կարճևան, Նյուվադի) ֆլորիստիկական շրջաններում: EOO 750 քառ. կմ է, AOO՝ 12 քառ. կմ, լոկալիտետները՝ 3: Հայաստանից բացի աճում է Արևելյան Անդրկովկասում, Թալիշում, Անատոլիայում, Իրաքում և Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտում, ծ. մ. 550–900 մ բարձրությունների վրա, ավազների վրա, չոր լանջերին, անապատում, կիսաանապատում, ֆրիգանաման բուսականության մեջ: Ծաղկում է ապրիլ–մայիս ամիսներին, պտղաբերում՝ մայիս–հունիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ գյուղատնտեսական հանդակների համար հողատարածքների յուրացման և ճանապարհաշինության հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Նոսրովի անտառ» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Two sub–populations are known. The extent of occurrence is less than 5000 km², the area of occupancy is less than 500 km². The species grows in developed lands.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Annual plant, 3–7 cm. Veins of bracts and sepals with crystalline lamellules. Bracts hamate curved inside, equal to fascicules of inflorescence or slightly longer. Calyx at base truncate or with gibbositities. Petals reduced or absent. Capsule with 2–3 seeds.

Distribution. In Armenia it occurs in Yerevan (Goravan, Yeraskh) and Meghri (Karchevan, Nyuvadi) floristic regions. EOO is 750 km², AOO is 12 km². The number of locations is 2. Besides Armenia the species grows in East Transcaucasia, Talish, Anatolia, Iraq and Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 550–900 meters above sea level, on sands, on dry slopes, in the deserts and semi–deserts, among phryganoid vegetation. Flowering from April to May, fruiting from May to June.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by land development for arable purposes and road construction.

Conservation actions. Part of the population grows in “Khosrov Forest” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

159. *Scleranthus perennis* L. — Կարծրածաղիկ, կնճռուկ բազմամյա — Дивалта многолетняя

ENB 1 ab(ii,iii,iv) + 2 ab(ii,iii,iv)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիք: Վտանգված տեսակ է: Հայտնի են 2 պոպուլյացիաներ: Տարածման շրջանի մակերեսը 5000 քառ. կմ–ից պակաս է, բնակության շրջանի մակերեսը՝ 500 քառ. կմ–ից պակաս: Հիմնական սպառնալիքը գյուղատնտեսական հանդակների ընդլայնումն է և ենթակառուցվածքի զարգացումը:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա բույս՝ 5–10 սմ բարձրությամբ: Բաժակաբերքերը՝ սպիտակ լայն (լայնությամբ համարյա հավասար կենտրոնական կամաչ շերտին), քաղաքային եզրով, պտղի ժամանակ միացող:

Տարածում: Հայաստանում հայտնի է Վերին Ախուրյանի (Ամասիայի շրջակայք) և Արագածի (Բայսիզ և Բյուրական գյուղերի շրջակայք) ֆորիստիկական շրջաններում: EOO 930 քառ. կմ է, AOO՝ 12 քառ. կմ, լոկալիտները՝ 3: Հայաստանից բացի աճում է Արևմտյան, Հարավարևմտյան և Արևելյան Անդրկովկասում, Եվրոպայում, միջերկրածովյան ավազանի երկրներում և Հյուսիսարևելյան Անատոլիայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է վերին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1900–2200 մ բարձրությունների վրա, մարգագետիններում և մարգագետնատափաստանում, չոր քարաքարտա և խճաքարտա լանջերին: Շաղկում է ապրիլ–մայիս ամիսներին, պտղաբերում՝ մայիս–հունիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ ղեկարադաշտ՝ գյուղատնտեսական հանդակների համար հողատարածքների յուրացման, ճանապարհաշինության և ինտենսիվ արածեցման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողություններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Two sub-populations are known. The extent of occurrence is less than 5000 km², the area of occupancy is less than 500 km². The species grows in developed lands. The main threat is the expansion of arable lands and development of infrastructures.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb 5–10 cm. Sepals obtuse, with white, broad, almost equal to the green central strip, scarious margin, convergent at fruits.

Distribution. In Armenia it occurs in Upper Akhuryan (surroundings of Amasia) and Aragats (surroundings of the villages Baysiz and Byurakan) floristic regions. EOO is 930 km², AOO is 12 km². The number of locations is 3. Besides Armenia the species grows in West, South–West and East Transcaucasia, Europe, countries of the Mediterranean Sea basin and North–East Anatolia.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in upper mountain belt, at the altitudes of 1900–2200 meters above sea level, in the meadows and meadow–steppes, on dry stony slopes. Flowering from April to May, fruiting from May to June.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by land development for arable lands, road construction, as well as overgrazing.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA

Гроссгейм А. А. 1945. Род *Scleranthus*. Флора Кавказа, 3: 219–220. Баку.

Шишкин Б. К., Аветисян Е. М. 1956. Род *Scleranthus*. Флора Армении, 2: 82–90. Ереван.

Brummit R. K. 1967. *Scleranthus*. Flora of Turkey, 2: 262–265. Edinburgh.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսեսյան

Compiler A. A. Nersesyan

160. *Silene araxina* Trautv. — Ծվծվուկ արաքսի — Смолевка араксинская

EN B 1 ab(ii,iii,iv,v) + 2 ab(ii,iii,iv,v)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Coode M. J. E., Cullen J. 1967. *Silene*. Flora of Turkey, 2: 179–242. Edinburgh.

Nersesyan A. A. 2002. *Silene araxina* Trautv. (Caryophyllaceae) – a new species for the Caucasian flora. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 14: 28–32. Ереван.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսիսյան
Compiler A. A. Nersesyan

Կարեգործիչ: Վտանգված տեսակ է: Հայտնի են 2 սրբալույս-ցիաներ: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ–ից պակաս է: Հիմնական ապառնալիքները՝ ճանապարհաշինություն և ռեկրեացիոն տրոլում:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէ:

Ընդգրկված չէ CITES–ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա բույս՝ 20–40 սմ բարձրության: Արմատները տերևները՝ կոթունավոր, ցողունայինները՝ նստադիր: Ցողունների հիմքում խմբված են մահացած տերևների կոշտ չոված հիմքերը: Պսակաբերքերը՝ վարդագույն, ենթաբաժակով: Բարձրարժեք գեղազարդային բույս է:

Տարածում: Հայաստանում հայտնի է միայն Գարեդեգիսի ֆլորիստիկական շրջանում (Սելիմի լեռնանցք, Ջերմուկ քաղաքի շրջակայք): EOO 120 քառ. կմ է, AOO՝ 12 քառ. կմ, լոկալիտետները՝ 2: Հայաստանից բացի, աճում է Հյուսիսարևելյան Անատոլիայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է վերին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1900–2400 մ բարձրությունների վրա, ժայռոտ տեղերում: Շաղկում է հունիս–հուլիս ամիսներին, պտղաբերում՝ հուլիս–օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ ճանապարհաշինության և ռեկրեացիոն տրոլման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել սրբալույսացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Two sub-populations are known the extent of occurrence and the area of occupancy of which are less than 500 km². The main threats are road construction and recreation trampling.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb, 20–40 cm. Basal leaves petiolate, cauline ones sessile. At stem bases are congested rigid strict bases of dead leaves. Petals pink, with paracorolla. Highly decorative plant.

Distribution. In Armenia it occurs only in Darelegis floristic region (Selim mountain pass and neighborhoods of the town Djermuk). EOO is 120 km², AOO is 12 km². The number of locations is 2. Besides Armenia the species grows in North–East Anatolia.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in upper mountain belt, at the altitudes of 1900–2400 meters above sea level, on rocks. Flowering from June to July, fruiting from July to August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by road construction and recreation trampling.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

161. *Silene arenosa* K. Koch — Ծվծվուկ ավազուփային — Смолевка песчанаяCRB 1 *ab(ii,iii,iv)* + 2 *ab(ii,iii,iv)*

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
Гроссгейм А. А. 1945. Род *Silene*. Флора Кавказа, 3: 227–254. Баку.

Попова Т. Н. 1972. Род *Silene*. Флора Еревана: 76–79. Ленинград.

Шишкин Б. К., Аветисян Е. М. 1956, Род *Silene*. Флора Армении, 2: 106–152. Ереван.

Melzheimer V. 1988. *Silene*. Flora Iranica, 163: 341–508. Graz.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսիսյան
Compiler A. A. Nersesyan

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայտնի է 2 փոքր պոպուլյացիա, որոնցից մեկը համարյա անհետացել է: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ–ից պակաս է: Արեալը խիստ մասնատված է:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ մաս CITES–ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Միամյա բույս՝ 5–25 սմ բարձրության: Ցողունները և ծաղկակոթերը՝ բարակ, կոշտ: Պսակաթերքերը՝ սպիտակ կամ վարդագույն:

Տարածում: Հայտնի է միայն Երևանի ֆլորիստիկական շրջանում (Գորավան, Չվարթնոց): AOO 8 քառ. կմ է, լոկալիտետները՝ 2: Բացի Հայաստանից աճում է Նախիջևանում, Հյուսիսարևելյան Անատոլիայում, Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտում, ծ. մ. 800–900 մ բարձրությունների վրա, ավազային անապատում: Մտնում է մայիս ամսին, պտղակարում՝ մայիս–հունիսին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Խոսրովի անտառ» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. Two small population are known, one of which is on verge of extinction. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². Area of distribution is severely fragmented.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Annual plants, 5–25 cm high. Stems and pedicels thin, rigid. Petals white or pale pink.

Distribution. In Armenia it grows only in Yerevan (Goravan, Zvartnots) floristic region. AOO is 8 km². The number of locations is 2. Besides Armenia the species is distributed in Nakhichevan, North–East Anatolia, Iran.

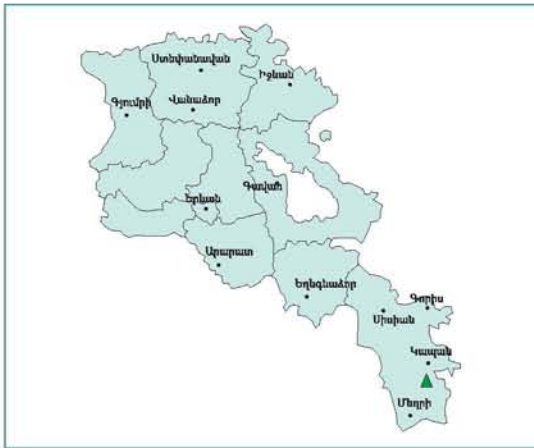
Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 800–900 meters above sea level, in sandy desert. Flowering in May, fruiting from May to June.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by use of desert sands for industrial purposes.

Conservation actions. The part of the population grows in “Sands of Goravan” reservation included into “Khosrov Forest” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

162. *Silene chustupica* Nersesian — Ծվծվուկ խուստրուպի — Смолевка хуступекая

CR B 1 ab(iii,iv) + 2 ab(iii,v)

© Անուշ Ներսեսյան
© Anush Nersesyan

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայաստանի էնդեմիկ է: Հայտնի է մեկ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ–ից պակաս է:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ բնոգրկված չէր:

Բնոգրկված չէ CITES–ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բարձրականման կիսաբլիկ՝ 15–20 սմ բարձրությամբ: Տերևները՝ գծային, կոշտավուն: Պսակաթերթերի թիթեղը՝ ծիրանագույն: Բարձրարժեք գեղազարդային տեսակ է:

Տարածում: Հանդիպում է միայն Զանգեզուրի ֆլորիստիկական շրջանում (Խուստրուպի լեռնագագաթ): AOO 4 քառ. կմ է, լոկալիտալը՝ 1:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ալպյան գոտում, ծ. մ. 3000–3200 մ բարձրությունների վրա, քարաքավածքների վրա: Ծաղկում է հուլիս ամսին, պտղաբերում՝ հուլիս–օգոստոսին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, կլիմայի գլոբալ փոփոխություն:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել նոր ԲՀՊՏ Խուստրուպի լեռնագագաթի վրա:

Category. Critically endangered species. Endemic of Armenia. One small population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Lax caespitose semishrub, 15–20 cm. Leaves linear, slightly rigid. Petals purple. Highly ornamental plant.

Distribution. In Armenia it is found only in Zangezur (Khustup Mountain) floristic region. AOO is 4 km². The number of locations is 1.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in alpine belt, at the altitudes of 3000–3200 meters above sea level, on screes. Flowering in July, fruiting from July to August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, global climate change.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, establishment of new specially protected nature area in Khustup Mountain.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Nersesian A. A. 2007. *Silene chustupica* (Caryophyllaceae), a new species from Armenia.

Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 16: 104–105. Ереван.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսեսյան

Compiler A. A. Nersesyan

163. *Silene eremitica* Boiss. — Ծվժվուկ անապարային — Смолевка пустынная

ENB 1 ab(ii,iii,iv) + 2 ab(ii,iii,iv)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
 Гроссгейм А. А. 1945. Род *Silene*. Флора Кавказа, 3: 227–254. Баку.

Шишкин Б. К., Аветисян Е. М. 1956. Род *Silene*. Флора Армении, 2: 106–152. Ереван.

Coode M. J. E., Cullen J. 1967. *Silene*. Flora of Turkey, 2: 179–242. Edinburgh.

Melzheimer V. 1988. Род *Silene*. Flora Iranica, 163: 341–508. Graz.

Մագնոյ՝ Ա. Ա. Ներսիսյան
 Compiler A. A. Nersesyan

Կարեգործիչ: Վասնզված տեսակ է: Հայտնի են 2 փոքրիկ պոպուլյացիաներ: Տարածման շրջանի մակերեսը 5000 քառ. կմ–ից պակաս է, բնակության շրջանի մակերեսը՝ 500 քառ. կմ–ից պակաս: Տեսակի հավաքը Մեղրու շրջանից 1903 թ–ից հետո չի կրկնվել:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES–ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա բույս՝ 30–80 սմ բարձրությամբ: Բաժակը՝ 8–10 մմ երկարությամբ, մերկ: Կարպոֆորը՝ պտակիկից, սովորի բուն երկու անգամ բաժակից կարճ է: Պատկերները դեղնավուն–կանաչավուն, առանց պսակակցի:

Տարածում: Հայտնի է Երևանի (Արարատ ավանի և Ազատի ջրամբարի շրջակայք) և Մեղրու ֆլորիստիկական շրջաններում: EOO 2200 քառ. կմ է, AOO՝ 16 քառ. կմ, լոկալիտետները՝ 4: Հայաստանից բացի, աճում է Հյուսիսարևելյան Անատոլիայում և Հյուսիսային Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտում, ծ. մ. 800–1100 մ բարձրությունների վրա, չոր լանջերին, սղակալած ճահիճներում, կիսաանապատում: Շատկում է մայիս ամսին, պտուկավում՝ հունիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ բնակության շրջան, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ հողերի մեկուրացիայի, ճահիճների չորացման, բուսականության այրման, գյուղատնտեսական հանդակների ընդլայնման և ինտենսիվ արածեցման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Արարատի ճահիճները ՀՀ Կառավարության 2008թ. որոշման համաձայն ընդգրկվել են բնության հուշարձանների ցանկում որպես «Աղակալած ճահճառ», սակայն պահպանության ուղղությամբ կոնկրետ գործողություններ դեռ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Two small sub-populations are known. The extent of occurrence is less than 5000 km², the area of occupancy is less than 500 km². In Meghri the species hasn't been collected since 1903.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb, 30–80 cm. Calyx 8–10 mm long, glabrous. Carpophore more than twice shorter than capsule. Petals yellowish–green, without paracorolla.

Distribution. In Armenia it occurs in Yerevan (Ararat town and the surroundings of Azat water reservoir) and Meghri floristic regions. EOO is 2200 km², AOO is 16 km². The number of locations is 4. Besides Armenia the species grows in North–East Anatolia and North Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 800–1100 meters above sea level, on dry slopes, on saline soil, salt marshes, in semi–deserts. Flowering in May, fruiting in June.

Limiting factors. Restricted area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by soil amelioration, drainage of marshes, vegetation burning, expansion of arable lands and intensive grazing.

Conservation actions. According RA Government decree 2008 the salt marshes of the Ararat plain are included in the list of nature monuments as “Salt marsh”, but actual conservation measures are not implemented. Necessary: monitoring of the population state.

164. *Silene meyeri* Fenzl ex Boiss. & Buhse — Ծվծվուկ Մեյերի — Смолевка Мейера

EN B 1 ab(i,iii,iv,v) + 2 ab(ii,iii,iv,v)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգորիա: Վտանգված տեսակ է: Հայտնի են չորս շատ փոքրիկ պոպուլյացիաներ: Տարածման շրջանի մակերեսը 5000 քառ. կմ–ից պակաս է, բնակության շրջանի մակերեսը՝ 500 քառ. կմ–ից պակաս:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ մաս CITES–ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ 2–10 սմ բարձրությամբ: Յոդունների հիմքում կուտակված են մսեղացած տերևների կոշտ, ցցված հիմքերը: Պսակաթերքերը՝ մուգ վարդագույն կամ մանուշակագույն: Կարպոֆորը՝ պտղակիրը, ներքևի կեսում քափռա:

Տարածում: Հայտնի է Երևանի (Մլիի գետի հովիտ, Ջանգալատուն գյուղի շրջակայք), Դարեգիսի (Խաչիկ գյուղի շրջակայք) և Մեղրի (Բողարար) ֆլորիստիկական շրջաններում: EOO 1460 քառ. կմ է, AOO՝ 20 քառ. կմ է, լոկալիտները՝ 4: Հայաստանից բացի, աճում է Նախիջևանում, Թալիշում և Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ենթալպյան գոտում, ծ. մ. 2000–2800 մ բարձրությունների վրա, ժայռոտ տեղերում: Ծալկում է հունիս ամսին, պտղաբերում՝ հուլիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ կապված հողատարածքների յուրացման և կլիմայի գլոբալ փոփոխության հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Մեկ պոպուլյացիան պահպանվում է «Խոսրովի անտառ» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել հետազոտական աշխատանքներ պոպուլյացիայի ծավալը և կառուցվածքը ճշտելու և նոր աճելավայրեր հայտնաբերելու համար, պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Four very small sub-populations are known. The extent of occurrence is less than 5000 km², the area of occupancy is less than 500 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb, 2–10 cm. Stem bases covered with congested, strict bases of dead leaves. Petals dark pink or lilac, with paracolla. Carpophore pubescent in the lower part. Highly ornamental plant.

Distribution. In Armenia it occurs in Yerevan (Milli river valley, surroundings of Zangakatun village), Daregis (Khachik village surroundings) and Meghri (Boghakar) floristic regions. EOO is 1460 km², AOO is 20 km². The number of locations is 4. Besides Armenia the species grows in Nakhichevan, Talish and Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in sub-alpine belt, at the altitudes of 2000–2800 meters above sea level, on rocks. Flowering in June, fruiting in July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by land development for agricultural purposes and global climate change.

Conservation actions. One population grows in “Khosrov Forest” State Reserve. Necessary: survey on population numbers and range, search of new habitats, monitoring of the state of the population.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA

Гроссгейм А. А. 1945. Род *Silene*. Флора Кавказа, 3: 227–254. Баку.

Шишкин Б. К., Аветисян Е. М. 1956. Род *Silene*. Флора Армении, 2: 106–152. Ереван.

Melzheimer V. 1988. *Silene*. Flora Iranica, 163: 341–508. Graz.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսիսյան

Compiler A. A. Nersisyan

165. *Silene raddeana* Trautv. — Ծվծվուկ Ռադդեի — Смолевка Радде

EN B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Մկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
Гроссгейм А. А. 1945. Род *Silene*. Флора Кавказа, 3: 227–254 Баку.

Шишкин Б. К., Аветисян Е.М. 1956. Род *Silene*. Флора Армении, 2: 106–152. Ереван.

Coode M. J. E., Cullen J. 1967. *Silene*. Flora of Turkey, 2: 179–242. Edinburgh.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսեսյան
Compiler A. A. Nersesyan

Կարեգործիք: Վտանգված տեսակ է: Հայտնի է 2 պոպուլյացիաներ Ջանգեզուրի և Մեղրու ֆլորիստիկական շրջաններում: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ-ից պակաս է:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա բույս՝ 2–10 (12) սմ բարձրության, բազմաթիվ կարճացած անպտուտառ ընձյուղներով: Մտքին տերևները՝ զծային, մինչև 3 սմ երկարության, վերինները՝ ավելի վաղ: Բաժակը՝ 10–15 մմ երկարության: Պսակը՝ սպիտակ կամ վարդագույն, պսակակցով: Բարձրաթմբ գեղազարդային բույս է:

Տարածում: Հայտնի է Ջանգեզուրի (Կոպուտջուղ և Խուստուփ լեռնագագաթներ) և Մեղրու (Կուրիս) ֆլորիստիկական շրջաններում: EOO 200 քառ. կմ է, AOO՝ 16 քառ. կմ, լոկալիտները՝ 3: Հայաստանից բացի, աճում է Նախիջևանում և Հյուսիսարևելյան Անատոլիայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է սլաքյան գոտում, ծ. մ. 2500–3800 մ բարձրությունների վրա, ժայռոտ տեղերում: Մոլորում է հունիս ամսին, պտղաբերում՝ հուլիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, կլիմայի զրոգու փոփոխություն:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Արևիկ» ազգային պարկի սահմաններում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Two sub-population are known in Zangezur and Meghri floristic regions. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb 2–10 cm, with numerous shortened sterile shoots. Lower leaves linear, up to 3 cm long, upper ones smaller. Calyx 10–15 mm long. Petals white or pink, with paracorolla. Highly ornamental plant.

Distribution. In Armenia it occurs in Zangezur (mountains Kaputdjugh and Khustup) and Meghri (Kuris) floristic regions. EOO is 200 km², AOO is 16 km². The number of locations is 3. Besides Armenia the species grows in Nakhichevan and North-East Anatolia.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in alpine belt, at the altitudes of 2500–3800 meters above sea level, on rocks. Flowering in June, fruiting in July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, global climate change.

Conservation actions. Part of the population grows in the area of “Arevik” National park. Necessary: monitoring of the population state.

166. *Euonymus velutina* Fisch. et C.A.Mey. — Իլենի թավշային — Бересклет бархатистый

CR B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
Красная книга Армянской ССР. 1990: 94. Ереван.
Мулкиджанян Я. И. 1973. Род *Euonymus*. Флора Армении, 6: 428–429. Ереван.
Մազմանյան Գ. Մ. Ֆայվուշ
Compiler G. M. Fayvush

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Ներկայումս հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը՝ 10 քառ. կմ-ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է տարածման և բնակության շրջանների կրճատում՝ կապված աճելավայրերի պայմանների փոփոխության հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 2 կարգավիճակով՝ հազվագյուտ տեսակ:

CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Փոքրիկ բույս՝ 1–2 մ բարձրությամբ: Երիտասարդ ճյուղերը՝ ծածկված խիտ կարճ մազիկների բավշյա բավառությամբ: Տերևները՝ հակադիր: Ծաղիկները՝ կանաչավուն-սպիտակ, հավաքված կիսամիանոցաձևի ծաղկաբույլերում:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Զանգեզուրի ֆլորիստիկական շրջանում (Ն. Հանդ): AOO 8 քառ. կմ է: Լակայիանը՝ 1: Հայաստանից բացի աճում է Ադրբեջանում, Միջին Ասիայում (Կոպեթաղ) և Հյուսիսային Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտու ծ. մ. 700–800 մ բարձրությունների վրա, կաղնու անտառի եզրերին, սառն պուրակում: Ծաղկում է հունիս-հուլիս ամիսներին, պտղաբերում՝ օգոստոս-սեպտեմբերին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանվում է «Շիկահող» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. At present only one small population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by changes in habitat conditions.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 2: Rare species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Not high shrub, 1–2 m. Young branches densely shortly velutinous. Leaves opposite. Flowers greenish-white, in cymes.

Distribution. In Armenia it occurs only in Zangezur (Nerkin Hand) floristic region. AOO is 8 km². The number of locations is 1. Besides Armenia the species grows in Azerbaijan, Middle Asia (Kopet Dag) and North Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 700–800 meters above sea level, at the edge of oak forest, in plane grove. Flowering from June to July, fruiting from August to September.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy.

Conservation actions. Grows in the area of “Shikahogh” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.